

УДК 373.2.015.312 + 37.018.1(477)(045)

DOI: 10.31652/3041-2439-2026-6-9

Психолого-педагогічні засади розвитку особистості дитини дошкільного віку в умовах сімейного виховання

Ганна Задорожна 

Комунальний заклад вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського», м. Бар, Україна

Анотація. У статті здійснено комплексний теоретико-методологічний аналіз психолого-педагогічних засад розвитку особистості дитини дошкільного віку в умовах сімейного виховання. Актуальність дослідження зумовлена потребою осмислення й посилення виховного потенціалу сучасної родини в умовах динамічних соціокультурних змін, інформаційного навантаження та трансформації сімейних ролей.

У роботі систематизовано наукові підходи до проблеми особистісного становлення дошкільника та узагальнено погляди вітчизняних і зарубіжних дослідників на вплив сімейного середовища, стилів батьківського виховання й емоційного клімату родини на розвиток дитини. Обґрунтовано, що найсприятливішим для формування позитивної самооцінки, емоційної стійкості, ініціативності та соціальної компетентності дошкільника є авторитетний (демократичний) стиль виховання, який поєднує емоційне прийняття дитини з розумною вимогливістю й послідовним контролем.

Теоретично обґрунтовано сукупність психолого-педагогічних умов, що забезпечують ефективний розвиток особистості дитини в сім'ї. До них віднесено сприятливий психоемоційний клімат, підвищення педагогічної культури батьків, позитивний особистий приклад дорослих, організацію змістовної спільної діяльності батьків і дітей, підтримку самостійності та ініціативності дошкільника. Акцентовано на значенні партнерської взаємодії між закладом дошкільної освіти та родиною як умови єдності виховних впливів. Зроблено висновок, що стратегічним орієнтиром сучасної сімейної педагогіки має бути суб'єкт-суб'єктна модель взаємодії, у якій дитина розглядається як активний учасник власного розвитку.

Ключові слова: дитина дошкільного віку; особистість; сімейне виховання; психічний розвиток; батьківське ставлення; педагогічне співробітництво.

UDC 373.2.015.312 + 37.018.1(477)(045)

DOI: 10.31652/3041-2439-2026-6-9

Psychological and pedagogical principles of personality development in preschool children within the context of family upbringing

Hanna Zadorozhna 

Комунальний заклад вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського»,
м. Бар, Україна

Abstract. The article presents a comprehensive theoretical and methodological analysis of the psychological and pedagogical foundations of personality development in preschool children within the context of family upbringing. The relevance of the study is determined by the need to strengthen and rethink the educational potential of the modern family under conditions of rapid socio-cultural change, increased informational pressure, and the transformation of family roles.

The study systematizes scholarly approaches to preschool children's personality development and summarizes Ukrainian and international research on the influence of the family environment, parenting styles, and the emotional climate of the household on child development. It is substantiated that the authoritative (democratic) parenting style, which combines emotional acceptance with reasonable demands and consistent control, creates the most favorable conditions for the development of positive self-esteem, emotional stability, initiative, and social competence in preschool children.

A set of psychological and pedagogical conditions that ensure effective personality development of a preschool child in the family is theoretically substantiated. These include a favorable psycho-emotional climate, enhancement of parents' pedagogical culture, a positive personal example set by adults, meaningful joint activities of parents and children, and support for the child's autonomy and initiative. Particular emphasis is placed on partnership between the preschool education institution and the family as a prerequisite for the consistency of educational influences. It is concluded that a strategic guideline for modern family pedagogy should be a subject-subject model of interaction in which the child is recognized as an active participant in their own development.

Keywords: preschool child; personality; family upbringing; mental development; parental attitude; pedagogical cooperation.

Постановка проблеми. Сучасні соціальні трансформації, зміни в структурі сім'ї, зростання інформаційного навантаження та психоемоційних викликів, а також динамічний розвиток інформаційного суспільства зумовлюють нові вимоги до виховання нового покоління. За таких умов особливої актуальності набуває проблема формування гармонійно розвиненої особистості, здатної до самореалізації, соціальної адаптації та конструктивної взаємодії із соціумом.

Дошкільний вік є важливим етапом становлення особистості дитини, оскільки саме в цей період закладаються основи її світогляду, моральних орієнтацій, моделей поведінки та індивідуально-психологічних якостей. Як підкреслює О. Кононко, у дошкільному дитинстві відбувається інтенсивний розвиток психічних процесів, емоційної сфери та первинних форм соціального досвіду, що створює підґрунтя для подальшого особистісного зростання дитини [4, с. 37].

Особливе значення в цьому процесі має сімейне виховання. Сім'я виступає первинним соціальним середовищем розвитку дитини, у якому формуються її перші уявлення про світ, моральні норми, правила поведінки та соціальні взаємини. Л. Маценко наголошує, що саме родина забезпечує початкове входження дитини в систему суспільних відносин і створює базові умови для її емоційного, морального й соціального розвитку [6, с. 181].

Водночас сучасні умови життя – зайнятість батьків, нестабільність соціально-економічного середовища, трансформація сімейних ролей, посилення впливу цифрового простору – можуть негативно позначатися на якості виховного процесу. У зв'язку з цим особливої ваги

набуває потреба в поглибленому дослідженні психолого-педагогічних засад розвитку особистості дитини дошкільного віку в умовах сімейного виховання.

У сучасних умовах спостерігається тенденція до послаблення безпосередньої участі частини батьків у вихованні дітей, коли виховна функція сім'ї частково підмінюється матеріальним забезпеченням, а відповідальність за розвиток дитини нерідко перекладається на заклади освіти. Така ситуація посилює потребу в науковому осмисленні тих умов, за яких сімейне виховання зберігає свою провідну роль у становленні особистості дошкільника.

Проблематика сімейного виховання та його впливу на розвиток дитини стала предметом дослідження представників різних галузей науки. Психологічні аспекти формування особистості в сім'ї відображені в працях І. Беха, О. Кононко, С. Ладивір; соціалізаційний контекст розвитку дитини розкрито в дослідженнях В. Кузьменко та Т. Поніманської; педагогічну взаємодію батьків і дітей аналізують Н. Мельник, Л. Сухарева, О. Лещенко. Таке міждисциплінарне підґрунтя дає змогу розглядати сімейне виховання як складне психолого-педагогічне явище, що поєднує емоційний, ціннісний, соціалізаційний і виховний виміри.

Попри значний масив наукових праць, потребують додаткового уточнення саме ті психолого-педагогічні умови, які забезпечують ефективність виховного впливу сім'ї в умовах трансформації сучасного суспільства. Для системного осмислення недостатньо висвітлено взаємозв'язок між стилем батьківського виховання, емоційним кліматом у родині, рівнем педагогічної культури батьків та результатами особистісного розвитку дошкільника.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні психолого-педагогічних засад розвитку особистості дитини дошкільного віку

в умовах сімейного виховання та визначенні основних чинників й умов, що забезпечують ефективність виховного впливу сім'ї.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дошкільний вік є важливим періодом у становленні особистості дитини. У цей час відбувається активний розвиток мислення, мовлення, емоційної сфери, пізнавальної активності, а також формуються первинні соціальні навички та моральні уявлення. Н. Мельник зазначає, що саме в дошкільному віці закладаються основи особистісної активності, самосприйняття та подальшої готовності дитини до взаємодії з оточенням [7].

Сім'я виступає головним середовищем розвитку дитини дошкільного віку. У родині дитина отримує перший досвід міжособистісної взаємодії, вчиться будувати стосунки, сприймати норми співжиття та реагувати на емоційні сигнали інших людей. За Л. Сухаревою, саме сімейне середовище визначає початкову якість соціального досвіду дошкільника та впливає на характер його подальшої адаптації до освітнього простору [8].

Одним з найважливіших чинників розвитку особистості дошкільника є позитивна емоційна атмосфера в сім'ї. Взаємна повага, довіра, підтримка та любов створюють сприятливі умови для формування в дитини почуття безпеки, упевненості у власних силах і позитивної самооцінки. На думку М. Матішак та І. Скоморовської, психоемоційна підтримка дорослих є необхідною передумовою стабільного розвитку дитини дошкільного віку та її внутрішнього психологічного благополуччя [10].

Важливу роль у розвитку особистості

дитини відіграє приклад батьків. Дошкільники активно наслідують поведінку дорослих, тому батьки мають усвідомлювати власну виховну роль та демонструвати позитивні моделі поведінки. О. Лещенко підкреслює, що особистий приклад дорослих є одним із найефективніших механізмів морального виховання дитини в сім'ї [9].

Ефективність виховання значною мірою зумовлюється виховним потенціалом сім'ї, який формується під впливом матеріально-побутових умов, кількісного та структурного складу родини, характеру міжособистісних взаємин між її членами, а також особистого прикладу батьків, рівня їхньої педагогічної культури й особливостей організації сімейного виховання. Л. Маценко розглядає виховний потенціал сім'ї як інтегративну характеристику, що відображає реальні можливості родини забезпечувати гармонійний розвиток дитини [6].

Водночас соціально-економічні умови, в яких функціонує сучасна молода сім'я, зумовлюють виникнення низки труднощів у процесі виховання дітей. Потреба підвищення якості сімейного виховання та посилення відповідальності батьків часто вступає в суперечність із матеріальною нестабільністю, дефіцитом часу та психоемоційним виснаженням дорослих.

Унаслідок цього значна частина батьків змушена зосереджувати основні зусилля переважно на забезпеченні базових фізичних потреб дитини – харчування, одягу, належних умов проживання. Питання духовного, емоційного та особистісного розвитку дошкільника при цьому нерідко відходять на другий план через обмеженість ресурсів і недостатню психологічну готовність дорослих до реалізації виховної функції.

Додатковим складним чинником виступають демографічні та соціальні процеси,

зокрема зростання кількості розлучень, нестабільність шлюбних відносин, міграційні переміщення, а також трансформація системи сімейних цінностей. У таких умовах особливої уваги потребують родини, які не спроможні забезпечити належний рівень виховання або допускають систематичні помилки у взаємодії з дитиною.

У зв'язку з цим актуалізується необхідність цілеспрямованої підготовки батьків до відповідального виконання виховних функцій, підвищення їхньої педагогічної компетентності та формування усвідомленого ставлення до ролі сім'ї як провідного інституту соціалізації дитини. Як зазначає К. Крутій, «сучасна дошкільна освіта не може бути результативною без активного партнерства з родиною та розвитку педагогічної культури батьків» [5, с. 77].

Принципово важливим є й нормативно-правове підґрунтя окресленої проблеми. Зазначена мета та правові засади сформульовані в преамбулі (вступній частині) Закону України «Про дошкільну освіту» де визначено, що цей Закон встановлює правові, організаційні та економічні засади функціонування системи дошкільної освіти з метою забезпечення «цілісного та всебічного розвитку дитини шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок і компетентностей» [3]. Така законодавча норма акцентує на комплексному характері розвитку дитини та об'єктивно передбачає узгоджену взаємодію сім'ї й закладу дошкільної освіти.

Відвідування дитиною закладу дошкільної освіти не звільняє сім'ю від відповідальності за її виховання, розвиток

і повсякденну підтримку. Саме тому перекладання значної частини виховних обов'язків виключно на педагогів закладу дошкільної освіти не може розглядатися як ефективна стратегія. За відсутності єдності виховних підходів родини та педагогів знижується цілісність впливу на дитину, що може негативно позначатися на її поведінці та особистісному становленні.

Крім того, через постійну зайнятість дорослих, обмеженість часу та складні соціально-економічні умови життя сім'ї батьки не завжди можуть приділяти належну увагу емоційним і комунікативним потребам дитини. У таких випадках потреба дошкільника в спілкуванні, емоційному контакті та пізнавальній активності часто залишається недостатньо задоволеною.

Перебуваючи вдома без належної уваги дорослих, дитина нерідко самотійно шукає способи пізнання навколишнього світу, звертаючись до телебачення, мультимедійних ресурсів та цифрових технологій. За відсутності батьківського контролю це може призводити до пізнавальної й емоційної депривації, а також до засвоєння агресивних або деструктивних моделей поведінки.

У цьому контексті суттєве значення має організація спільної діяльності батьків і дітей. На думку І. Білої, «спільні ігри, читання книжок, творчі заняття та змістовне побутове спілкування сприяють розвитку пізнавальних інтересів, мовлення, уяви й мислення дитини, а також зміцнюють емоційний зв'язок між нею та дорослими» [2, с. 16].

Одним із важливих завдань сімейного виховання є формування самостійності дитини. Батьки мають створювати умови для розвитку ініціативності, підтримувати прагнення дитини до самостійного пізнання світу та заохочувати її до виконання посильних завдань. Саме в таких умовах

формується внутрішня впевненість дитини у власних можливостях.

Не менш важливою складовою розвитку особистості дошкільника є формування моральних якостей. У сім'ї дитина засвоює такі цінності, як доброта, чесність, відповідальність, взаємоповага, чуйність, повага до праці та до інших людей. Формування цих якостей відбувається через повсякденне спілкування, сімейні традиції, спільну діяльність й особистий приклад батьків.

Важливим аспектом розвитку дитини є також співпраця сім'ї та закладу дошкільної освіти. Взаємодія педагогів і батьків сприяє створенню єдиного виховного простору, що забезпечує узгодженість виховних впливів і позитивно позначається на розвитку дошкільника. Така співпраця має ґрунтуватися на довірі, взаємній повазі, відкритій комунікації та спільному розумінні потреб дитини.

Дослідники пропонують здійснювати комплексну оцінку виховного потенціалу сім'ї на основі трирівневого аналізу, що дозволяє всебічно охарактеризувати умови сімейного середовища та їхній вплив на розвиток особистості дитини. За Л. Маценко, такий аналіз охоплює «соціально-демографічні характеристики родини, її матеріально-освітній і культурний ресурс, а також безпосередню якість виховної взаємодії у сім'ї» [6, с. 77].

Перший рівень аналізу передбачає вивчення соціального статусу батьків, демографічної структури сім'ї та характеру внутрішньосімейних взаємин. Соціальний статус батьків пов'язаний із професійною діяльністю, життєвими орієнтаціями, соціальною активністю та ціннісними установками дорослих, які

опосередковано впливають на атмосферу сімейного виховання.

Важливим аспектом цього рівня є демографічний склад сім'ї, який включає як склад дорослих членів родини, так і кількість та статус дітей. Структура сім'ї може бути повною або неповною, нуклеарною чи розширеною, багатодітною, прийомною або змішаною, і кожен із цих варіантів по-своєму впливає на організацію виховного процесу [8].

Не менш важливим є характер сімейних взаємин. Він охоплює взаємини між подружжям, стиль спілкування батьків із дітьми, рівень емоційної близькості, наявність або відсутність конфліктів, а також позасімейні соціальні зв'язки родини. Саме характер взаємин значною мірою визначає, чи сприйматиме дитина сім'ю як безпечний і підтримувальний простір.

Другий рівень аналізу сім'ї як виховного чинника охоплює матеріальний, освітній та культурний потенціал родини. Матеріальний рівень сім'ї характеризується ступенем матеріального забезпечення, наявністю необхідних умов для життєдіяльності та розвитку дітей, а також характером задоволення базових потреб дитини.

Освітній рівень сім'ї визначається рівнем освіти батьків, їхнім ставленням до навчання й виховання, умінням використовувати педагогічно доцільні способи взаємодії з дитиною. Культурний рівень родини відображає засвоєння культурних цінностей, наявність культурних інтересів та активність дорослих у розвитку інтелектуальних і творчих потреб дитини.

Третій рівень аналізу визначається як інтегральний, оскільки він безпосередньо відображає вплив сім'ї на процес виховання дитини. На цьому рівні сім'я розглядається як виховне середовище, яке створює умови для фізичного, інтелектуального, морального,

естетичного та соціального розвитку дошкільника.

Важливим аспектом є участь сім'ї у формуванні світоглядних уявлень дитини, що реалізується як через безпосередній вплив батьків, так і через використання різних позасімейних ресурсів – книжок, культурно-освітніх установ, творчих практик, музейного та інформаційного середовища. Л. Маценко підкреслює, що саме «інтеграція сімейного досвіду з ширшим культурним простором забезпечує повноцінний розвиток особистості дитини» [6, с. 148].

Особливого значення набуває педагогічна культура батьків, яка проявляється в здатності свідомо застосовувати педагогічні знання в процесі виховання, добирати ефективні методи й засоби впливу, а також організовувати взаємодію відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дитини. К. Крутій зазначає, що стиль сімейного керівництва безпосередньо впливає на формування самооцінки, емоційної стійкості та соціальної поведінки дошкільника [5, с. 47].

У психолого-педагогічній літературі стилі батьківського виховання найчастіше класифікують як авторитарний, авторитетний (демократичний), ліберальний та індиферентний. Ці стилі відрізняються співвідношенням емоційної підтримки, контролю, вимогливості та міри самостійності, яку батьки надають дитині. Узагальнення наукових підходів, а також результати аналізу праці Wang L., Xian Y., Dill S.-E., Fang Z., Emmers D., Zhang S. та Rozelle S. дають підстави стверджувати, що авторитетний стиль виховання, який поєднує емоційну підтримку з розумною вимогливістю,

створює найбільш сприятливі умови для когнітивного й соціально-емоційного розвитку дітей дошкільного віку [11].

Для уточнення окремих теоретичних положень нами було проведено анкетування 45 батьків дітей дошкільного віку (база дослідження – заклади дошкільної освіти м. Бар Вінницької обл.). Отримані результати виявили залежність між стилем сімейного виховання та особливостями емоційно-соціальної поведінки дітей. Зокрема, у сім'ях з авторитетним стилем виховання 82 % дітей продемонстрували вищий рівень соціальної адаптації, тоді як за авторитарного стилю у 64 % випадків спостерігалися прояви замкненості або агресивності. Це дає підстави стверджувати, що емоційне прийняття дитини є одним із ключових чинників стабілізації її психічного розвитку.

Проведене дослідження дозволило виокремити й теоретично обґрунтувати систему психолого-педагогічних умов, що мінімізують ризики деструктивного впливу на особистість дошкільника. До таких умов віднесено сприятливий психоемоційний клімат у родині, високу педагогічну культуру батьків, позитивний особистий приклад дорослих, організацію змістовної спільної діяльності та підтримку самостійності дитини.

Висновки. Отже, розвиток особистості дошкільника в сім'ї є детермінованим процесом, успішність якого залежить від консолідації зусиль батьків і педагогів. Практична реалізація окреслених умов сприяє формуванню стійкої соціальної компетентності, позитивної самооцінки та гармонійному входженню дитини в соціум. Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні сучасних моделей сімейного виховання та розробленні практичних рекомендацій для батьків щодо розвитку особистості дитини в умовах сучасного суспільства.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти): нова редакція. Затверджено Наказом МОН України від 12 січня 2021 р. № 33. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osvitiv-ukrayini> (дата звернення 19.03.2026).
2. Біла І. М. Формування світогляду дитини в умовах сімейного виховання. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2016. № 7. С.15-20.
3. Закон України «Про дошкільну освіту». Законодавство України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2024, № 42, ст. 258). Редакція від 01.01.2026, підстава – 4681-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> (дата звернення: 19.03.2026).
4. Кононко О. Л. Психічний розвиток дитини дошкільного віку: сучасні підходи. Київ: Слово, 2020. 256 с.
5. Крутій К. Л. Дошкільна освіта в Україні: сучасні виклики та перспективи розвитку. Запоріжжя: ЛПРС, 2022. 198 с.
6. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання: підручник. Київ: Компринт, 2019. 376 с.
7. Мельник Н. І. Сучасні підходи до розвитку особистості дитини дошкільного віку. *Дошкільна освіта*. 2021. № 3. С. 15-19.
8. Сухарева Л. С. Робота з батьками дошкільників. Харків: Ранок, 2018. 127 с.
9. Лещенко О. Г. Педагогіка сімейного виховання: методичні рекомендації. Запоріжжя: ЗНУ, 2019. 61 с.
10. Матішак М., Скоморовська І. Підготовка майбутніх вихователів до психоемоційної підтримки дітей дошкільного віку. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти*. 2024. № 1. С. 98-104. DOI: <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2024-1.15> (дата звернення 19.02.2026).
11. Wang L., Xian Y., Dill S.-E., Fang Z., Emmers D., Zhang S., Rozelle S. Parenting style and the cognitive development of preschool-aged children: Evidence from rural China. *Journal of Experimental Child Psychology*. 2022. Vol. 223. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2022.105490> (дата звернення 19.02.2026).

References

1. *Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity): nova redaktsiia* (2021). [Basic component of preschool education (State standard of preschool education): new edition]. Approved by Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 12 January 2021, No. 33. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osvitiv-ukrayini> [in Ukrainian].
2. Bila, I. M. (2016). Formuvannia svitohliadu dytyny v umovakh simeinoho vykhovannia [Formation of the child's worldview in the conditions of family upbringing]. *Vykhovatel-metodyst doshkilnoho zakladu – Educator-methodologist of the preschool institution*, 7, 15-20. [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy «Pro doshkilnu osvitu» [The Law of Ukraine «About preschool education»] (2024). Zakonodavstvo Ukrainy (Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2024, №42, st. 258). Redaktsiia vid 01.01.2026, pidstava – 4681-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
4. Kononko, O. L. (2020). *Psykhichnyi rozvytok dytyny doshkilnoho viku: suchasni pidkhody* [Mental development of a preschool child: modern approaches]. Kyiv: Slovo. [in Ukrainian].
5. Krutii, K. L. (2022). *Doshkilna osvita v Ukraini: suchasni vyklyky ta perspektyvy rozvytku* [Preschool education in Ukraine: modern challenges and development prospects]. Zaporizhzhia: LIPS. [in Ukrainian].
6. Matsenko, L. M. (2019). *Pedahohika simeinoho vykhovannia : pidruchnyk* [Pedagogy of family upbringing: a textbook]. Kyiv: Comprint. [in Ukrainian].

7. Melnyk, N. I. (2021). Suchasni pidkhody do rozvytku osobystosti dytyny doshkilnoho viku [Modern approaches to the development of the personality of a preschool child]. *Doshkilna osvita – Preschool Education*, 3, 15-19. [in Ukrainian].
8. Sukhareva, L. S. (2018). *Robota z batkamy doshkilnykiv* [Work with parents of preschoolers]. Kharkiv: Ranok. [in Ukrainian].
9. Leshchenko, O. H. (2019). *Pedahohika simeinoho vykhovannia : metodychni rekomendatsii* [Pedagogy of family upbringing: methodological recommendations]. Zaporizhzhia: ZNU. [in Ukrainian].
10. Matishak, M., & Skomorovsky, I. (2024). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do psykhoemotsiinoi pidtrymky ditei doshkilnoho viku [Preparing future educators for psycho-emotional support of preschool children]. *Naukovyi visnyk Vinnytskoi akademii bezpererвної osvity – Scientific Bulletin of the Vinnytsia Academy of Continuing Education*, 1, 98-104. [in Ukrainian].
11. Wang, L., Xian, Y., Dill, S.-E., Fang, Z., Emmers, D., Zhang, S., & Rozelle, S. (2022). Parenting style and the cognitive development of preschool-aged children: Evidence from rural China. *Journal of Experimental Child Psychology*, 223. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2022.105490> [in English].

Про автора

Ганна Задорожна,

кандидатка педагогічних наук, старша викладачка кафедри

педагогіки, психології та фахових методик, Комунальний заклад вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського», м. Бар, Україна

кандидатка педагогічних наук, старша викладачка кафедри дошкільної освіти,

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

ORCID ID 0000-0001-5527-3725

Agnehka0404@gmail.com

About the Author

Hanna Zadorozhna,

Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer at the Department of Pedagogy, Psychology and Professional Methods,

Municipal Higher Education Institution «Bar Humanitarian and Pedagogical College named after Mykhailo Hrushevsky», Bar, Ukraine

Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer at the Department

of Preschool Education,

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University,

Vinnytsia, Ukraine

ORCID ID 0000-0001-5527-3725

Agnehka0404@gmail.com

Статтю надіслано до редколегії 06.02.2026 р.

Статтю рекомендовано до друку 22.05.2026 р.

Статтю опубліковано 31.05.2026 р.